

KOPIJAS

**Vaidos Kuzmickaitės, Astos Meškauskienės, Jolantos Sereičikienės etikos vadovėlio II klasei
„NENDRĖ“ recenzija**

Recenzuoti pateiktas Vaidos Kuzmickaitės, Astos Meškauskienės, Jolantos Sereičikienės etikos vadovėlio II klasei „NENDRĖ“ 2010 metų rankraštis, kurį sudaro 67 puslapiai. (Leidykla „Šviesa“). Vadovėlio rankraščio turinys yra aktualus II klasės mokiniams, sudarantis galimybes ugdyti dorinio ugdymo kompetencijas, siekti reikiamų žinių, gebėjimų ir nuostatų. Rankraščio pradžioje pateikti žaismingi sutartiniai ženklai, apibūdinantys pamokoje siūlomas mokomąsias veiklas, turinys, mokomoji medžiaga, suskirstyta į keturis skyrius pagal etikos ugdomosios veiklos sritis, skyrių pabaigoje – pasiekimų vertinimo bei įsivertinimo užduotys; kūrinių šaltinių sąrašas. Recenzijos autorė mano, kad vadovėlio pradžioje vertėtų pateikti pratarbę (autorių žodį ar pan.), kurioje būtų paaiškintas vadovėlio pavadinimas, pateikta naudojimosi vadovėliu instrukcija, pristatoma, ko ir kaip bus mokomasi. Vadovėlių papildančių mokymo priemonių vertinti nepateikta.

Dalyko turinį autorės pagrindžia šiuolaikinės mokymo ir mokymo(si) sampratos principais, Pradinio ugdymo etikos programoje apibrėžtais dorinio ugdymo tikslais ir uždaviniais bei iškilusia būtinybe ugdyti naujas mokinio kompetencijas.

Etikos vadovėlio rankraštyje pateikiama medžiaga atitinka Pradinio ugdymo Bendrosios *Etikos* programos (2008 m.) bendrąsias nuostatas, tikslus bei uždavinius, ugdomas nuostatas, gebėjimus ir kompetencijas. Pavyzdžiui, Bendrųjų pradinio ugdymo *Etikos* programų 1 - 2 klasių koncentre I ugdomosios veiklos *Saviugda ir savisauga* srityje apibrėžtus mokinių pasiekimus (sieti etikos klausimus su savo patirtimi; apibūdinti save įvairiais aspektais; suvokti, priimti ir paaiškinti savo jausmus; pavojingas situacijas, elgtis apdairiai, saugoti save) ugdo šie etikos vadovėlio rankraščio „Nendrė“ I skyriaus „Aš esu“ paragrafai: „Mano vardas“, „Mergaitė ir berniukas“, „Pasitikėsi – daugiau gebėsi“, „Neįkainojamos dovanos“, „Rinkis saugesnį kelią“. II ugdomosios veiklos srities *Dialoginis bendravimas* nuostatas ir gebėjimus (nebijoti prašyti pagalbos ir norėti kitam padėti; gebėti užmegzti nesavanaudišką draugystę; taikiai spręsti ginčus, susitarti, susilaikyti nuo nemalonių žodžių; neskaudinti kito) ugdo II vadovėlio skyriaus „Aš ir Tu“ paragrafų „Prašau neerzinti“, „Valdau pyktį“, „Esame draugai“, „Galiu padėti“, „Juokas ir pajuoka“ mokomoji medžiaga. III skyriaus „Mes kartu“ paragrafai „Mes šeima“, „Mūsų šventės“, „Svarbus įsipareigojimas“, „Mes stiprūs, kai vieningi“, „Tiesos spindėjimas“ atitinka BP III ugdomosios veiklos srityje *Socialiniai santykiai* apibrėžtas mokinio kompetencijas (papasakoti apie savo šeimą bei apibūdinti, kas sieja šeimos narius ir kitų

grupių žmones; apibūdinti priklausomybę grupei ar bendruomenei, siekti bendro tikslo). Bendrųjų pradinio ugdymo etikos programų IV ugdomosios veiklos srityje *Santykis su pasauliu* apibrėžtus mokinių pasiekimus ugdo vadovėlio rankraščio IV skyriaus „Pasaulis ir Aš“ mokomoji medžiaga. Paragrafai „Vaivorykštė“, „Iš praeities į ateitį“, „Aš - už švaresnį pasaulį“ skatins mokinius semtis išminties iš pasakų ir kitų istorijų, domėtis istorine praeitimi, žmonijos išradimais bei atradimais, puoselėti gyvenamąją aplinką.

Etikos vadovėlyje II klasei „Nendrė“ I, II, III, IV skyriuose pateikiama medžiaga atitinka Bendrosiose pradinio ugdymo etikos programose apibrėžtas dalyko turinio apimtis.

Šio vadovėlio struktūra dera su Bendrosiose programose nurodytomis etikos ugdomosios veiklos sritimis pagal dorinių santykių aspektus (Saviugda ir savisauga /Aš - Asmuo, Dialoginis bendravimas /Aš - Tu, Socialiniai santykiai /Aš - Mes, Santykis su pasauliu /Aš - Tai). Medžiaga pateikta struktūriškai, aiškiai matoma vadovėlio medžiagos pateikimo sistema. Vadovėlio rankraštį sudaro keturi skyriai, aprėpiantys *Pradinio ugdymo etikos programoje* išskirtas keturias dorinių santykių sritis. Skyriai skirstomi į paragrafus (temas). Kiekvieno skyriaus pabaigoje pateikiamos savikontrolės, kartojimo, pasiekimų įtvirtinimo užduotys, apibendrinančios išmoktą medžiagą, padedančios mokytojui ir moksleiviams suvokti, kaip buvo suprasta skyriaus medžiaga, ar buvo pasiekti numatyti rezultatai. Tokia vadovėlio metodinė sąranga skatina mokinių motyvaciją bei padeda mokytis.

Etikos vadovėlio II klasei rankraštyje pateikta tekstinė ir vaizdinė informacija kiekiu, sudėtingumu, proporcijomis ir struktūra pritaikyta skirtingų mokymo(si) stilių ir konkretaus amžiaus tarpsnio mokiniams. Vyrauja medžiaga, paimta iš mokiniams pažįstamo konteksto. Vadovėlio rankraščio mokomoji medžiaga orientuota į šio amžiaus tarpsnio mokinių gyvenimo patirtį, moralinio mąstymo raidos ypatumus. Kiekviename skyriaus paragrafe pateikiamos kelios skirtingo sudėtingumo užduotys, kurias mokytojas, savo nuožiūra, galės skirti įvairių gebėjimų moksleiviams, atsižvelgdamas į jų ugdymo(si) poreikius ir galimybes. Tinkamai pritaikytos ir parinktos vadovėlio mokomosios veiklos padės skirtingų gebėjimų mokiniams įsisavinti naują informaciją, suprasti jos prasmę ir pritaikyti, t.y. pasiekti rezultata, įtvirtinti žinias ir gebėjimus. Vadovėlyje pateikiama įvairių užduočių, skirtų individualiam darbui (p.8, p.9, p.13, p.14, p.15-16, p.17-18, p.27-28, p.33-34, p.41, p.47-48, p.60), darbui grupėse (p.7, p.19, p.23, p.45, p.51, p.57, p.65), kūrybinės užduotys: vaidinti, sukurti (p.26, p.29, p.38, p.43, p.61, p.64). Vadovėlio rankraštyje pateikta daug vaizdinės medžiagos, maksimaliai atitinkančios šios amžiaus grupės moksleivių suvokimo ypatumus bei poreikius. Etikos

vadovėlyje II klasei pateiktų ugdymo metodų įvairovė atveria galimybes mokytis įvairių mokymosi stilių ir poreikių mokiniams, ugdyti bendrąsias ir etines kompetencijas (nuostatas, gebėjimus, žinias ir supratimą).

Kalbos stilius ir sudėtingumas atitinka šio amžiaus tarpsnio mokinių suvokimo ypatumus. Kalba: žodžių junginiai ir sakiniai taisyklingi, aiškūs, logiški. Taisyklingas kalbos stilius palengvina medžiagos supratimą, ugdo komunikavimo gimtąja kalba kompetenciją.

Vadovėlyje „Nendrė“ pateikiamoje tekstinėje ir vaizdinėje informacijoje netikslumų ir klaidų nepastebėta. Vadovėlis dalykiškai tikslus.

Pateikiama informacija (tekstai, mokomosios veiklos) suteikia vadovėliui patrauklumo, priartina dorinio ugdymo turinį prie šios amžiaus grupės mokinio, pagrįsta į dabartį orientuota ugdymo paradigma, ugdo svarbias „čia ir dabar“ gyvenančio vaiko savęs pažinimo, socialines: bendravimo (su kitu ar kitokiu), bendruomeniškumo kompetencijas, skatina norą pažinti, siekti konkrečių mokymo(si) rezultatų.

Neatitikimų su kitais šios srities vadovėliais recenzijos autorė nepastebėjo. Šio vadovėlio autorės jau yra parengusios etikos vadovėlį „Nendrė“ I klasei. Šiuose vadovėliuose pastebimas temų pereinamumas, plėtojimas ir gilinimas. Pateikiamos užduotys skatina mokomąją medžiagą sieti su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais. Vadovėlio autorės numato tarpdalykinės integracijos galimybes. Daugelio šio vadovėlio rankraščio paragrafų mokojoji medžiaga gali būti integruojama su lietuvių kalbos, pasaulio pažinimo, matematikos pamokose ugdomais gebėjimais ir nuostatomis.

Vadovėlio rankraštyje pateikiamos užduotys skatina mokinius pamokoje kritiškai mąstyti, spręsti problemas, diskutuoti, kūrybiškai dirbti. Visuose vadovėlio paragrafuose pateikiama mokomųjų veiklų, skatinančių suvokti save (I skyriaus paragrafai), suprasti skirtumus tarp savęs ir kito, draugauti, gebėti užjausti, padėti, mandagiai elgtis (II skyriaus paragrafai), vertinti bendruomeniškumą, vieningumą, žodžio laikymąsi ir įsipareigojimą (III skyriaus paragrafai), domėtis gamtos įvairove, kultūros vertybėmis, puoselėti aplinką (IV skyriaus paragrafai).

Pateikiamos užduotys (sugalvoti klausimų, atsakyti į autorių pateiktus klausimus, papasakoti, apibūdinti, išvardinti, paaiškinti, sužinoti, pasitarti ir pasiūlyti, suvaidinti, sukurti) reikalauja pateikti savo vertinimus ir požiūrį.

Šis etikos vadovėlis II klasei numato galimybes gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti: visų skyrių paskutiniųjų paragrafų „Pakartojau, išmokau“ savikontrolės, kartojimo užduotys, išmoktos medžiagos apibendrinimo, nuostatų ir gebėjimų įtvirtinimo užduotys (p.20-21, p.38-39, p.54-55, p.66-67).

Išvada:

Recenzuoti pateiktas Vaidos Kuzmickaitės, Astos Meškauskienės, Jolantos Sereičikienės etikos vadovėlis II klasei „NENDRĖ“ atitinka Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009 Nr. 61–2450) 5 punkte nurodytus reikalavimus bei Pradinio ugdymo Bendrosios *Etikos* programos (2008 m.) 1-2 klasės koncentro bendrąsias nuostatas, tikslus bei uždavinius, ugdomas nuostatas, gebėjimus ir kompetencijas, skatina mokymosi motyvaciją, padeda ugdytis ir įtvirtinti etines nuostatas, orientuoja į aktyvų mokymąsi. Jis tinka mokyti(is) etikos 2 klasėje.

Recenzento vardas ir pavardė:

Polina Žemaitienė

